

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מריס שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

כד א מיי פון מהל'
גינה הלכה א וכלה
1:
בה ב מיי פון מהל'
שפעות הלכה טו
ופו מהל' גולה הלכה יב
והל' יג:
ב ג ד מיי פיל מהל'
גינה ה' ג ופ"ג
מהל' גולה ופדחה הלכה
יד טו"ח"מ סי' טג:
בז ה מיי פ"ד מהל'
אסור מנת הלכה טו
והל' יח טגג לאין שיו:

תורה אוד השלם
א) או כפל אשר יטבע
עליו לשקר ושלם אהו
בראשו וחמשתיו יקפ
עליו לאשר הוא לו
יתנו ביום אשמתו:
ויקרא ה' בה'
ב) ואת אשמו יביא לוי
איל תמים מן הצאן
בערפק לאשם איל
הבחן: ויקרא ה' בה'
ג) שור או כשב או עז
כי יולד ויהי שבועה
ימים תחת אפו ומיום
השמיני יחלה רצה
לקרבן אשה לוי:
ויקרא כב' ז'
ד) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

ה) לא תביא אתנו זונה
ומותר כלב בית ה'
אחריך לכל נדר כי
תועבת יהיה לפני
גם שניהם: (דברים י"ט)

ו) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

ז) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

ח) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

ט) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

י) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

יא) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

יב) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

יג) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

יד) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

טו) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

טז) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

יז) זה עשרים שנה אנכי
עמך רחוק ועדך לא
שבתי ואילי צאנך לא
אכלתי: (בראשית לא' ח')

סה: מרובה פרק שביעי

בבא קמא

מסורת הש"ס

עם הוספת
מסורת הש"ס

א) לקמן קמ' (ב) מגילה
ג: ע"ז נב', א) לקמן
ו: (ד) שבת פד:
כמותם מהל': (ה) ע"ז
חז"ל לקמן סו' ר"ה הא
לאו הכי, א) לקמן סו',
ז) לקמן נב' תמוה ל',
ח) לקמן ק' ט' ויקרא
ה כה, י) פרה פ"א
מ"ג, ט) סו' ט' לקמן
סו' ע"ט.

הנהרות הב"ח

א) גמ' ע"ז ממקומו
עומד כ"ז:

גליון הש"ס

גמ' שור בן יומו קרוי
שור ע"י ממוח לא ע"י
ומי' שס ד"ה ח"ל:
שם ח"טין ועשאן
פ"ת, ע"ן נפטר יבא"ס
ל"א"מ סי' ר"ז:

ליקוטי רש"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס'
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ס"י

והכ"א ממון המושלם בראש. שאינו משלם אלא קרן¹⁰ והשיב את אשמו
היינו קרן¹¹ שהוא אשם ומוטא עליו ובקרא אחריתא כתיב התם¹²
ואת אשמו יביא לוי וגו'¹³ ושאינו משתלם בראש. כי הכא דליכא
כפל לא שייך בה דין חומש כלל ואפי' לא שוין מומשא וכפילה
פטור ור"ש אשם קאמי לאסופי¹⁴

לפטורא: כפילה ד' והמושא זוזא.
וכיון דליקן שוין לא חומש מקרי
ולא סליק ליה: דכפילה זוזא והמושא
זוזא. לחומש צמר קרנא שיימיין

קרן משלם כעין שגגג נמלא קרן
ד' וחומשו מוסיף עליו מבחוק זוזא
וכפילה זוזא לכלל כשעת העמדה
דקין והיינו כרז דאי לאו קרן כעין

שגגג לא הוי זוזא חומש ואי כפל כעין
שגגג הוי ד' אלא ש"מ כרז: ורבנן
אמרי דף. אי לערפינהו קצעי לא
ליחמוז לא וי"ז ולא את: דאפסוקי

בין ממון גבוה. אשם: דממון הדיוט.
חומש דלאו אורח ארעא לערזינהו
להיא¹⁵: נעשה שינוי בידו וקנאו.
בשינוי הוא מילתא דאש טבא ומכר

שלו הוא טבא וכי ופטור מל' וה'
אזל קרן וכפל משלם קרן כי השתא
וכפל כעין שגגג או כשעת העמדה
דקין: בעין שגגג. לקמן אוחזינן לרז

מהא דלמחר תשלומי כפל ד' וה'
כשעת העמדה דקין ולרצה דלמחר
תצרה או שמייה משלם ד' (וכדשתא)
ליכא לאוחזי דיכול לשנוי דהך

מתניתא כפל ד' וה' דוקא נקט אזל
קרן היכא דלשכח¹⁶ כי השתא משלם:
תורא גנבי מינך. בתמייה: ונקנינהו
בשינוי השם. נתי דשגגג גבוהיה לא

הוי שינוי דממילא קשטא ואלו ומיהו¹⁷
בשמה ודאי אישטמי: מי"מ קשיא.
לר' אליעזר: שינוי במקומו עומד.
לע"ג דלישטמי לא נפיק מנשות

בעלים: תני דהא אסור. לקרנ:
עד
עגל ונעשה שור נעשה שינוי בידו וקנאו טבח ומכר שלו הוא טובח שלו הוא
מוכר איתביה רבי חנינא לר' אילעא גנג מלה ונעשה איל עגל ונעשה שור

משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה כעין שגגג ואי ס"ד קנייה
בשינוי אמאי משלם שלו הוא טובח שלו הוא מוכר אמר ליה ואלא מאי
שינוי לא קני אמאי משלם כעין שגגג לשלם כי השתא אמר ליה כי השתא

היינו טעמא דלא משלם משום דא"ל תורא גנבי ממך דיכרא גנבי ממך
א"ל¹⁸ רחמנא ניצלן מהאי דעתא אמר ליה אדרבה רחמנא ניצלן מדעתא
דידך: מ' מתקוף לה רבי זירא ונקנינהו בשינוי השם¹⁹ אמר רבא²⁰ שור בן

יומו קרוי שור איל בן יומו קרוי איל שור בן יומו קרוי שור דכתיב²¹ שור
או כשב או עז כי יולד איל בן יומו קרוי איל דכתיב²² ואילי צאנך לא אכלתי
אילים הוא דלא אכל כבשים אכל לאו ש"מ איל בן יומו קרוי איל

מ"מ קשיא א"ר ששת הא מני ב"ש היא²³ דאמרי שינוי במקומו (ב) עומדת
ולא קני דתניא²⁴ נתן לה באחנה²⁵ ח"טין ועשאן²⁶ סולת זיתים ועשאן שמן
ענבים ועשאן יין תני דהא אסור ותני דהא²⁷ מותר ואמר רב יוסף תני

גוריון דמאספרוק ב"ש אוסרין ובית הלל מתירין מאי טעמא דבית שמאי
דכתיב²⁸ גם²⁹ לרבות שינויהם ובית הלל³⁰ הם ולא שינויהם ובית שמאי ההוא
הם

החזיר לזכרוננו נמי קני זכריה תרי קראי דאי לאו אלא חד קרא הוה מוקמיין ליה בשינוי שאין חוזר והא דמיימי רבה סיוע לדבריו ממתניתין
דהגולא עלים (לקמן ד' ג:): משום דמיימי בשינוי חוזר לזכרוננו כדמוקי ל' התם בריש פרקין (סג) בעלים משופים ונכר טווי והסיוע דלא
הספיק ליתן לו עד שנצטוו נראה לרצה דאיירי נמי בשינוי החוזר שכולו להעבירו ע"י נפון כדלמחר בריש הגולא (סג) וזע"פ דלר' יוחנן מיימי

בשינוי שאינו חוזר ומוקי לה בקלא אילן דלא עבר לה לרצה נראה לו דוחק להעמידה בקלא אילן (דלא עבר) ולהכי מיימי מיניה סייעתא:
הס

כפילה ארבע וחומשא זוזא. לפי מה שפ"ה לחומשא עולה
לו כפילה משלם את הכפל ופטר כך מן החומש
קשה קלת מה צדך אי כפילה ארבע וחומשא זוזא ומיהו בקוננו'
פי' דלית ליה כפרה בחומש כיון שאין ניכר ומנוצלת בתוך הכפל ואי
הוה מפרש¹² לחומשו עולה לו כפילו
משלם את החומש ועולה לו לכפל
הוה ניחא דהוה פריך שפיר אכל
לשון כפילו לא משמע הכי
ובתוספתא נמי גרסי' וחומשו עולה
לו מתוך כפילו ורז"ל מפרש דלשון
ברייתא פריך דמשמע לחומשו עולה
כלל כפילו:

והכמים אומרים¹³ בראשו וחמישיתו¹⁴ ממון
המשתלם בראש מוסיף חומש ממון שאין
משתלם בראש אין מוסיף חומש ר"ש בן
יוחאי אומר אין חומש ואשם משתלם¹⁵ במקום
שיש כפל קחני מיהת חומשו עולה לו
בכפילו דברי רבי יעקב ה"ד אילימא
דמעיקרא שויה ד' ולבסוף שויה ארבעה
חומשו עולה לו בכפילו כפילה ארבעה
וחומשא זוזא אלא לאו דמעיקרא שויה
ארבעה ולבסוף שויה זוזא דכפילה זוזא
וחומשיה זוזא אלמא קרן כעין שגגג תשלומי
כפל ותשלומי ד' וה' כשעת העמדה בדין
אמר רבא לעולם דמעיקרא שויה ארבעה
והשתא נמי שויה ארבעה ודקא קשיא

כפילה ד' וחומשיה זוזא הב"ע כגון שנשבע
וחזר ונשבע ארבע פעמים והודה והתורה
אמרה וחמישיתו¹⁶ התורה חמישיות
הרבה בקרן אחת אמר מר והכמים אומרים
בראשו וחמישיתו¹⁷ ממון המשתלם בראש
מוסיף חומש ממון שאין משתלם בראש אין
מוסיף חומש אבל אשם מיימי מאי שנא
חומש דלא משלם דכתיב בראשו וחמישיתו
אשם נמי לא משלם¹⁸ דהא כתיב בראשו
וחמישיתו¹⁹ ואת אשמו אמרי לך רבנן²⁰ קרא
פסקיה קרא ור"ש בן יוחאי²¹ ואת ערביה קרא
ורבנן אמרי לך לא ליכתוב רחמנא לא וי"ו
ולא את ור"ש בן יוחאי אמר לך את לא

סגיא דלא כתב דאפסוקי בין ממון גבוה
לממון הדיוט הלבך אתא וי"ו ערביה קרא
אמר רבי אילעא²² גנג מלה ונעשה איל
עגל ונעשה שור נעשה שינוי בידו וקנאו טבח ומכר שלו הוא טובח שלו הוא
מוכר איתביה רבי חנינא לר' אילעא גנג מלה ונעשה איל עגל ונעשה שור

משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה כעין שגגג ואי ס"ד קנייה
בשינוי אמאי משלם שלו הוא טובח שלו הוא מוכר אמר ליה ואלא מאי
שינוי לא קני אמאי משלם כעין שגגג לשלם כי השתא אמר ליה כי השתא

היינו טעמא דלא משלם משום דא"ל תורא גנבי ממך דיכרא גנבי ממך
א"ל²³ רחמנא ניצלן מהאי דעתא אמר ליה אדרבה רחמנא ניצלן מדעתא
דידך: מ' מתקוף לה רבי זירא ונקנינהו בשינוי השם²⁴ אמר רבא²⁵ שור בן

יומו קרוי שור איל בן יומו קרוי איל שור בן יומו קרוי שור דכתיב²⁶ שור
או כשב או עז כי יולד איל בן יומו קרוי איל דכתיב²⁷ ואילי צאנך לא אכלתי
אילים הוא דלא אכל כבשים אכל לאו ש"מ איל בן יומו קרוי איל

מ"מ קשיא א"ר ששת הא מני ב"ש היא²⁸ דאמרי שינוי במקומו (ב) עומדת
ולא קני דתניא²⁹ נתן לה באחנה³⁰ ח"טין ועשאן³¹ סולת זיתים ועשאן שמן
ענבים ועשאן יין תני דהא אסור ותני דהא³² מותר ואמר רב יוסף תני

גוריון דמאספרוק ב"ש אוסרין ובית הלל מתירין מאי טעמא דבית שמאי
דכתיב³³ גם³⁴ לרבות שינויהם ובית הלל³⁵ הם ולא שינויהם ובית שמאי ההוא
הם

החזיר לזכרוננו נמי קני זכריה תרי קראי דאי לאו אלא חד קרא הוה מוקמיין ליה בשינוי שאין חוזר והא דמיימי רבה סיוע לדבריו ממתניתין
דהגולא עלים (לקמן ד' ג:): משום דמיימי בשינוי חוזר לזכרוננו כדמוקי ל' התם בריש פרקין (סג) בעלים משופים ונכר טווי והסיוע דלא
הספיק ליתן לו עד שנצטוו נראה לרצה דאיירי נמי בשינוי החוזר שכולו להעבירו ע"י נפון כדלמחר בריש הגולא (סג) וזע"פ דלר' יוחנן מיימי

בשינוי שאינו חוזר ומוקי לה בקלא אילן דלא עבר לה לרצה נראה לו דוחק להעמידה בקלא אילן (דלא עבר) ולהכי מיימי מיניה סייעתא:
הס

החזיר לזכרוננו נמי קני זכריה תרי קראי דאי לאו אלא חד קרא הוה מוקמיין ליה בשינוי שאין חוזר והא דמיימי רבה סיוע לדבריו ממתניתין
דהגולא עלים (לקמן ד' ג:): משום דמיימי בשינוי חוזר לזכרוננו כדמוקי ל' התם בריש פרקין (סג) בעלים משופים ונכר טווי והסיוע דלא
הספיק ליתן לו עד שנצטוו נראה לרצה דאיירי נמי בשינוי החוזר שכולו להעבירו ע"י נפון כדלמחר בריש הגולא (סג) וזע"פ דלר' יוחנן מיימי

בשינוי שאינו חוזר ומוקי לה בקלא אילן דלא עבר לה לרצה נראה לו דוחק להעמידה בקלא אילן (דלא עבר) ולהכי מיימי מיניה סייעתא:
הס

החזיר לזכרוננו נמי קני זכריה תרי קראי דאי לאו אלא חד קרא הוה מוקמיין ליה בשינוי שאין חוזר והא דמיימי רבה סיוע לדבריו ממתניתין
דהגולא עלים (לקמן ד' ג:): משום דמיימי בשינוי חוזר לזכרוננו כדמוקי ל' התם בריש פרקין (סג) בעלים משופים ונכר טווי והסיוע דלא
הספיק ליתן לו עד שנצטוו נראה לרצה דאיירי נמי בשינוי החוזר שכולו להעבירו ע"י נפון כדלמחר בריש הגולא (סג) וזע"פ דלר' יוחנן מיימי

בשינוי שאינו חוזר ומוקי לה בקלא אילן דלא עבר לה לרצה נראה לו דוחק להעמידה בקלא אילן (דלא עבר) ולהכי מיימי מיניה סייעתא:
הס

החזיר לזכרוננו נמי קני זכריה תרי קראי דאי לאו אלא חד קרא הוה מוקמיין ליה בשינוי שאין חוזר והא דמיימי רבה סיוע לדבריו ממתניתין
דהגולא עלים (לקמן ד' ג:): משום דמיימי בשינוי חוזר לזכרוננו כדמוקי ל' התם בריש פרקין (סג) בעלים משופים ונכר טווי והסיוע דלא
הספיק ליתן לו עד שנצטוו נראה לרצה דאיירי נמי בשינוי החוזר שכולו להעבירו ע"י נפון כדלמחר בריש הגולא (סג) וזע"פ דלר' יוחנן מיימי

בשינוי שאינו חוזר ומוקי לה בקלא אילן דלא עבר לה לרצה נראה לו דוחק להעמידה בקלא אילן (דלא עבר) ולהכי מיימי מיניה סייעתא:
הס

קובץ בבא קמא שעורים קעג

היה פסול, ומפיגלס לאיל ליכא שינוי א"א להכשירו.

יג) תוד"ה הן ולא שינוייהם, תימא דבסמוך נפקא ליה לרבה דשינוי קונה מקרא אחרינא וכו'. ולולי דבריהם היה אפשר לומר דאיצטריכו תרי קראי, דמקרא דהן ולא שינוייהם מוכח, דע"י השינוי פנים חדשות באו לכאן ואין זה שגול, אבל אכתי לא ידעינן דפקע מיניה חיוב השבה, דשמא חייב להשיב גם אם אינו כעין שגול, ולזה ילפינן מקרא דבעינן שיהא כאשר גזל, ואי מקרא דאשר גזל אכתי לא ידעינן דמפני השינוי לא הוי כעין שגול, דאפשר דגם אם נשתנה אכתי מיקרי כעין שגול, ולא אמרינן דע"י השינוי פנים חדשות, וכדחזינן גבי אתנן דאי לאו קרא היה פסול גם כשנשתנה, ולא אמרינן אחר הוא ולא אותו שנתן לה, וה"נ גבי גזילה אכתי מיקרי כעין שגול, ולפי"ז למ"ד שינוי אינו קונה אפשר לפרש שני טעמים: א) דע"י השינוי לא נעשה פנים חדשות, ואכתי מיקרי כעין שגול, ב) דאפילו לא הוי כעין שגול מ"מ חייב להשיב, דלענין חיוב השבה לא בעי שיהא כעין שגול, אבל למ"ד שינוי קונה צריך לשני הטעמים יחד, וחדא בלא אידך לא סגי, ובדעת תוס' שלא תירצו כן, נראה דכיון דקרא דאשר גזל הוא קרא יתירא, דאתא לאשמועינן דאם לאו כעין שגול לא יחזיר ממילא מוכח מזה דע"י שינוי לא מיקרי כעין שגול, דאי נימא דגם לאחר השינוי אכתי הוי כעין שגול, א"כ קרא יתירא למאי איצטריך ומה בא ללמדנו, אלא דהתינת דאפשר למילף מקרא דאשר גזל, אבל מקרא דגבי אתנן, אי לאו כאשר גזל, אין ראייה דנפטר מהשבה, דשפיר י"ל, דלא בעי כלל שיהא כעין שגול, ומדברי תוס' מבואר, דמקרא דגבי אתנן גרידא ידעינן דשינוי קונה, וזה צ"ע.

יד) דף ס"ו. בהא דילפינן דשינוי קונה מקרא דאשר גזל, לכאורה קשה, דמקרא לא ידעינן אלא דאינו חייב להחזיר לאחר שנשתנה, וגם אינו יכול לומר הרי שלך לפניך, אבל אכתי מנא ידעינן דנקנה להגולן ע"י שינוי, וצ"ל דהא בהא תליא, דכיון דפקע דין השבה ממילא הוא קנוי להגולן מגזילה הראשונה, ויסוד לזה,

למ"ד אינה לשחיטה אלא בסוף יתחייב בדו"ה, ולמ"ד ישנה לשחיטה מתחילה לא יתחייב, ושמא י"ל דבכה"ג לכו"ע יתחייב על הגמר, כיון דאילו לא גמר לא היתה ההתחלה גרידא שחיטה כלל, א"כ נמצא שע"י הגמר הוא עושה שתהא שם שחיטה גם על ההתחלה הוי כאילו עשה את כל השחיטה.

יב) ע"ב. תוד"ה הא מני ב"ש וכו' דחשיב כאחר, ואין זה אותו שבא לידה בתורת אתנן וכו'. והקשה בתוס' רי"ד, דא"כ אם נתן לה טלה באתננה ונעשה איל לישתרי למזבת, כמו בחיטין ועשאן סולת, והנה מלשון הגמ' טלה ונעשה איל נעשה שינוי, משמע דדוקא בכה"ג הוי שינוי, אבל אם גנב טלה ונעשה פילגס, או שגנב פילגס ונעשה איל לא הוי שינוי ואף דלכאורה תיקשי דא"כ איך הוי שינוי מטלה לאיל, הא בינתיים נעשה פילגס, ובין טלה לפילגס אינו שינוי, ואח"כ מפילגס לאיל ג"כ לא הוי שינוי ואימתי נשתנה, הא לא קשיא, דתלוי אם נשתנה עכשיו מכפי שהיה בשעת הגזילה, והתינה לענין גזילה, אבל לענין אתנן כיון דבשעה שהיה פילגס עדיין עמד בפסולו, איך יוכשר כשנעשה איל, הא מפילגס לאיל לא הוי שינוי, ואין לומר דגם גבי אתנן הכל תלוי בשעה שנתן לה, ואם עכשיו נשתנה מכפי שהיה בשעת נתינה, פקע מיניה שם אתנן, דפסולו תלוי בכל שעה ושעה, במה שעדיין יש עליו שם אתנן גם עכשיו, הא ליתא, דהא מבואר בגמ' דאיצטריך קרא להכשיר ולד אתנן, ואילו בבעל מום ודאי לא צריך קרא להכשיר את הנוולד מבעל מום, והיינו דבבע"מ, פסולו בכל שעתא, מפני שהוא עכשיו בע"מ, דבמה שנעשה בע"מ לא נפסל לעולם, ואילו עבר מומו הוא כשר, וא"כ אין שייך לפסול את הולד שאינו בעל מום, אבל באתנן, בשעה שנעשה אתנן נפסל לעולם ואילו משכחת שיהא נפקע ממנו שם אתנן, לא יחזור להכשרו, ומשו"ה אי לאו קרא היה פסול גם הולד אף שאין עליו שם אתנן, וא"כ א"א להתירו בשינוי אלא א"כ נשתנה מכפי שהיה בשעת פסולו כמו בחיטין ועשאן סולת אבל הכא דבשעה שהיה פילגס עדיין

לקנות אלא מדעת הגזולן, ולפי פירושם דלגבי הלוקח הוי כאבידה לאחר יאוש שנקנית לכל המוצאה, למה צריך דעת הגזולן, וכתב בקצה"ח לתרץ, לפי דברי תוס' דף ס"ט שאסור לכל אדם לזכות בה, מפני הגזולן שצריך לה לקיים מצות השבה, אבל א"כ אין זו טענה מצד הגזולן לעכב חלות הקנין, אלא שיוכל לטעון שגורם לו הפסד והיא תביעת תשלומי היזק, ועוד דלמ"ד בחיוב דו"ה דבעי אהנו מעשיו במכירה, ואין הגנב חייב בדו"ה, אלא במוכר לאחר יאוש דנקנית ללוקח בשנוי רשות, ואי נימא דהלוקח קונה, מעצמו ולא מכח הקנאת הגנב, אין זו מכירה כלל אלא מגביה מציאה לאחר יאוש, אלא ע"כ דחלות הקנין הוא ע"י הקנאת הגנב, וראיה זו הביא בים של שלמה, והגרעק"א הביא ראיה לפירושו, מדברי הר"ן ספ"ק דקידושין, גבי מכרן וקידש בדמיהן מקודשת, דאף שהדמים אסורין למקדש, מ"מ כיון דמותר לה והיא קנתה מחמתו מקודשת, והביא הר"ן דוגמא לזה, ממקדש בגזל לאחר יאוש דמקודשת, אע"ג דיאוש כדי לא קני, וכל זמן שהוא בידו אינו קנוי לו, אפילו הכי כיון שקנאתו היא בנתינתו מקודשת, והכא נמי הנאה הבאה לה מחמתו היא, ופירש הגרעק"א כוונת הר"ן, שהיא קונה מעצמה, ולא מכח הקנאתו וכן בדמי איסוה"נ, ותימה, איך תתקדש כיון שלא נתן לה כלום, ומ"ש ממקדשה בכסף היכא דאפקעינהו רבנן לקידושין ע"י הפקר בי"ד דאינה מקודשת, מפני שזכתה מהפקר ולא משלו וה"נ זכתה במציאה לאחר יאוש, וכן המקדש בחלקו אינה מקודשת — קידושין נ"ב — משום דהוי ממון גבוה ואין לו כוח הקנאה, אלא ע"כ דבגזל לאחר יאוש חלות הקנין הוא מכח הגזולן וכן בדמי איסוה"נ, כיון דמותר לה מהניא הקנאתו, כמ"ש תוס' פ' אלו נערות ל"ג במוכר שור הנסקל לעכו"ם, אלא דסד"א דאף שהיא קונה מחמתו, כיון דלגבי דידי הוא עפרא בעלמא ואין לו בו דין ממון, לא תתקדש גם ע"י הקנאתו ע"ז הביא הר"ן, מגזולן לאחר יאוש דמקודשת, כיון שקנתה מחמת הקנאתו, אף דכל זמן שהוא בידו אינו קנוי לו, ועוד דבר"פ הגזול ומאכיל, פליגי אי רשות יורש כרשות לוקח דמי, וטעמא דמ"ד דלא

מסוגיא דסנהדרין ע"ב דאמר רב, הבא במחירת בדמים קנינהו דקלב"מ, ואיזה קנין יש בקלב"מ, ומוכרח מזה, כיון דמשום קלב"מ מיפטר מהשבה, הגזילה נקנית להגזולן, דאי לאו חיוב השבה הגזולן קונה את הדבר, והא דלא קיי"ל כרב בהא, היינו דס"ל דלא שייך קלב"מ אלא היכא שצריך לשלם משלו, ולא בהשבת הפץ שאינו שלו, אבל בהא דבלאו חיוב השבה נקנית הגזילה להגזולן כו"ע ס"ל הכי, ובאמת דבר תימה הוא, מאיזה טעם תועיל הגזילה לגזולן לקנות דבר שאינו שלו, אבל עכ"פ הדין הזה מוכח בגמ' ומשו"ה בשינוי, כיון שנפטר מחיוב השבה ממילא נעשית שלו ע"י מעשה הגזילה הראשונה, ואין להקשות, איך יקנה לאחר שנשתנית ע"י המשכיה הראשונה, דהא אפילו במוכר מדעת ואומר ללוקח משוך פרה זו ולא תקנה אלא לאחר ל' יום לא קנה, רק היכא דקיימא בחצירו, ומאי עדיפותא לקנות בגזילה לאחר זמן, היכא דמונחת ברה"ר, יותר ממקח מדעת בעלים, י"ל דהתם חלות הקנין הוא לאחר זמן ולא מהני משום דכלתה קנינו, אבל בגזילה חלות הקנין הוא לאלתר, אלא דחיוב השבה הוא דבר המפקיע קנינו בכל רגע, וכיון דנפקע חיוב השבה ע"י שינוי ממילא נשארת שלו דמיד בשעת הגזילה נעשית שלו על הזמן שלאחר פטור השבה, וזה דומה למוכר גופא מהיום ופירי לאחר ל' דהשדה נעשית שלו מיד, על הזמן שלאחר ל' ובכה"ג לא אמרינן כלתה קנינו.

טו) והנה למ"ד יאוש לא קני, אבל יאוש ושינוי רשות מהני, והטעם כתב במלחמות להרמב"ן, משום דלגבי לוקח בהיתירא אתי לידי, וכתב בקצה"ח, דלטעם זה הלוקח קונה מצד עצמו ולא מפני הקנאת הגזולן, ואם ימכור הגזולן לקטן לא יקנה דלא הוי דעת אחרת מקנה, וכן פירש לשיטה זו הגרעק"א בליקוטים בסוף ספרו דרוש והידוש, ולפי"ז אם הקדיש הגזולן, לא מהני ההקדש רק מטעם שינוי השם, ולא משום שינוי רשות, דאמירת הגזולן לגבוה לא מהני, אבל בתוס' והרמב"ן כתבו, דמהני הקדשו משום שינוי רשות, ועוד קשה, ממ"ש בשו"ת הרשב"א סי' תתקס"ח דאין הלוקח יכול

הא זה לא הוי אלא גורם לממון, וצ"ל דהוא מטעם גרמי, אבל זה אינו דמפורש בגמ' דמקרא דוגונב מבית האיש ולא מבית הגנב ילפינו, דגנב שני א"צ לשלם כפל לראשון והשתא דאיכא קרא, לא נתמעט אלא מכפל ולא מקרן ומבואר דאין חיובו מטעם מויק אלא מתורת גנב, ואי לאו מיעוטא דקרא היה צריך לשלם כפל לגנב ראשון, וע"כ צ"ל, דהגולן מיקרי בעלים משעת הגזילה, על הזמן שלאחר הפקעת חיוב השבה, ומשו"ה סד"א בלא קרא שצריך לשלם לו כפל, ובתוס' ר"פ הגזול ומאכיל כתבו, בהא דס"ל לרמי בר חמא בגזול ולא נתיאשו הבעלים ובא אחר ואכלו, דאין הגזול יכול לתבוע מן השני דהוא מסברא ולא מקרא מפני שאינו ברשות בעלים להקדישו, וגם הגולן יכול לקנות בשגוי מעשה וכוונתם גראה משום דהגולן הוא גם קודם יאוש בעלים, ומגרע כח הבעלים הראשונים, ואין לפרש בכוונתם משום דהחפץ כאבוד מן הבעלים, ונימא דה"ה במויק אבידה קודם יאוש דפטור, דא"כ לא היו צריכים לומר דהגולן יכול לקנות בשינוי מעשה, אלא ודאי דכוונתם, דיש להגולן קנין בהגזילה וזה מגרע קנינו של הנגזל, ומה"ט אין הנגזל יכול להקדיש כדעת הרמב"ן, דהטעם מפני קניני גזילה שיש להגזול, וכתבו שם דטעמו של רמב"ח ניהא טפי מטעמו של רב חסדא.

י"ח) היוצא מכל המבואר, דהגזילה קנויה לאלתר להגולן, על הזמן שלאחר הפקעת חיוב השבה מהחפץ, כגון ע"י שינוי מעשה או שינוי רשות, והנגזל הוא בעלים כל זמן שלא נפקע חיוב השבה, וע"כ אי לאו קרא דוגונב מבית האיש, היה הגנב השני צריך לשלם כפל לשניהם, להנגזל והגולן.

י"ט) וכ"ז להסוברין דא"א ללוקח לקנות שלא מדעת הגולן, אבל מדברי תוס' דף ס"ט משמע שא"צ להקנאת הגולן, אלא שהזוכה לאחר יאוש צריך לשלם דמים להגולן, ולשיטה זו תיקשי, מהא דיכול הגולן להוריש, למ"ד רשות יורש כרשות לוקח, וכיון שהוא בעלים להוריש ולהקנות איך אפשר לקנות שלא מדעתו וצ"ע. כ) מ"ש רש"י גבי ראשית הגז דמהניא תפיסת הכהן, כתב בגליון הש"ס דזה כדעת

כרשות לוקח, פרשב"ם ב"ב מ"ד משום דברא כרעא דאבוה ואין זה שינוי רשות, ואי נימא דקנינו של הלוקח אינו מכת הקנאת הגולן, אלא דקונה מציאה בהגבהתו, א"כ לא שייך בה דין ירושה כלל, דאין כח להגולן להוריש כמו שאין לו כח להקנות, ובנו של הגולן קונה מעצמו בהגבהתו, איך שייך בזה לומר ברא כרעא דאבוה, אלא ודאי דהיורש זוכה ממילא מטעם ירושה, למ"ד דרשות יורש כרשות לוקח ואידך, מ"ד ס"ל, דירושה לא מיקריא רשות אחרת, ומזה נסתר ג"כ מ"ש בקצה"ח לפרש, לדעת הרמב"ם, דשינוי רשות הוא קנין להגולן, וזכייתו והקנאתו באין כאחד, דבירושה לא שייך לומר שתועיל לקנות להגולן דאין קנין למת.

י"ז) והנה מכל המבואר מוכרח, דיש להגולן כח למכור ולהוריש ולהקדיש באמירתו, אמנם צריך ביאור, כיון דיאוש כדי לא קני, מה כחו של הגולן להקנות, ובירורו של דברים לפי הנ"ל דמיד בשעת הגזילה נקנית לו לאחר שיהא נפקע חיוב השבה, והזכות הוה שיש לו בהגזילה יכול למכור ולהוריש, ומאחר דשינוי רשות מפקיע חיוב השבה כמו שינוי מעשה, ממילא חל הקנאתו דלענין זה הוא בעלים משעת הגזילה, וע"כ צריך לדעת הגולן והקנאתו, ומ"ש הראשונים הטעם, משום דבהיתירא אתי לידיה דלוקח, היינו כדי שלא תהא מניעה מצד הגולן דעדיין היא שלו, ולא סגי בהקנאת הגולן לחודיא, כמו דלא מהני במוכר קודם יאוש, ואין אומרים כיון דע"י השנוי רשות יהא נפקע חיוב השבה, תועיל ההקנאה מצד הגולן גרידא, אלא כיון דעכשיו עדיין היא של הנגזל הוא מעכב לחלות המכירה, ומ"ש אחר יאוש מקודם יאוש אי יאוש כדי לא קני ולזה כתבו הטעם, דמצד הנגזל ליכא עיכובא לאחר יאוש, ומ"מ בהא לחודא לא סגי, דאכתי העיכוב מצד הגולן, דגם הוא בעלים על החפץ, וע"כ א"א ללוקח לקנות שלא מדעת הגולן.

י"ז) ובגמ. — ס"ח — מבואר, דגונב מן הגנב צריך לשלם קרן לגנב ראשון, ולכאורה מאיזה טעם יתחייב לשלם לגנב קודם יאוש, ואין לומר מפני שמפסידו שצריך לשלם לנגזל

נחום' כנ"ב דף מ"ד שהוכיחו מהא דמוטיל יאוש בעבדים דגם בקרקע מוטיל יאוש, כיון דליהקשו להדדי, ודברי הראב"ד שחלק ביניהם בין לענין יאוש ובין לענין חיונם כנאכדו ל"ב.

והנה דברי הראב"ד שהכחשו הרי מטואר עוד, מה

דקשה דמ"ט קנין שינוי דלא מהני בעבדים, וכדחנן

כנ"ק דף ל"ז גזל בהמה והזקינה עבדים והזקיט משלם

כשעת הגזילה ר"ח אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך,

ומטואר בסוגיא שם דפלוגתייהו היא אם עבדים נגולים

אם לא, ומ"ט קנין יאוש דמהני גם בעבדים, וכדחנן

בגיטין דף ל"ז עבד שנשכח ופדאוהו וכי אם לשום בן

חורין לא ישמעבד, ומוקי לה שם בסוגיא דמייירי לאחר

יאוש דקנה שבאי ועל כן מהניא הפדוי של חירות, והרי עבדים

אינן נגולים, וא"כ היה לריך להיות ללא יושל ב"י יאוש

כמו ללא מהני שינוי. והנראה לומר בזה, דשאני הך קנינא

דיאוש מהך קנינא דשינוי, דשינוי עיקר קנינו הוא קנין

של גזילה, ומדינים האמורים בגזילה, משא"כ יאוש עיקר

קנינו אינו דין קנין של גזילה, וכמטואר כנ"ק דף ס"ו

דקנינא דיאוש בגזילה ילפינן ל"י מאבידה, ובס' הוא עיקר

קרא דיאוש, ואם גם ילפינן גולה לדין יאוש אבל אין עיקרו

מדין גולה, ורק דאחריון דגזילה היא ג"כ כאבידה לחשבה

אינה ברשות בעלים שיהא נוהג בה דין יאוש. וא"כ הרי

י"ל, דבעבדים דאינן נגולים, כל זה הוא רק לענין דינים

המסויימים בגזילה, ולא חיילי בהו קנינים של גזילה, וממילא

דלית בהו קנין שינוי, דהוא ג"כ מדיני גזילה, משא"כ יאוש.

דדינו נוהג גם באבידה, ולא מתחשב מדיני גזילה, ורק

מעשה גזילה בלבד הוא דבעינן כדי שיהא נוהג ב"י דין

יאוש, מזה לא אימטוט עבדים, ושפיר נקנין ביאוש. עוד

י"ל, דחלוק דין שינוי מדין יאוש, דבשינוי הרי השינוי מלד

עצמו לא הוי קנין כלל, ולא השינוי הוא שגורם לו לקטוח

את החפץ, רק מקנין גזילה הוא שקונה אהו, וכך הוא

הגז"כ דהשכח דבנשחית ואינה כעין שגזל דמיס בעלמא

בעי שלומי, ועל כן בעבדים דאינן נגולים ולית בהו קנין

גזילה, ממילא לא שייך בהו שינוי כלל, משא"כ ביאוש, הרי

עלם היאוש הוא דבר המוטיל ומהני כמו הפקר, ועל כן

שפיר מוטיל זה גם בעבדים דאינן נגולים, דהיאוש הרי

מוטיל שיחול בהם דין קנין שלא בתורת גזילה, ואין זה

שייך כלל עוד להא דאינס נגולים. אלא דגם לפי תירוק

זה מוכרחין אנו לומר, דאפי"ג דאין עבדים נגולים מ"מ

מעשה גזילה אית בהו, דאל"כ הרי ליכא בהו חלות דין

של יאוש כלל, כיון דהרי הן ברשות בעלים, ולגבי יאוש

הא בעינן או מעשה גזילה או מעשה אבידה. ולפי"ז הרי

ניחא ג"כ הא דחלוקין עבדים מקרקע, דבקרקע לא מהני

יאוש משום דאינה נגולה, ובעבדים אפי"ג דאינן נגולין

מ"מ יאוש מהני בהו, דבאמת הרי בקרקע לא שייך כלל

לא מעשה גזילה ולא אבידה, דהרי היא עומדת ברשות

בעליה כמו שהיתה, ורק אם היה בה דינא דנגולת, וה"י

חל בה קנין גזילה, עי"ז הוא דהיינו מולאין בה מעשה

גזילה ואבידה עי"י קנין גזילה שבה, ועל כן לפי"מ דק"ל

דקרקע אינה נגולה ולא חל בה קנין גזילה, א"כ זה ממילא

דאין כאן מעשה גזילה ואבידה כלל, ולהכי הוא דק"ל

דכיון דקרקע אינה נגולה על כן לא חייל בה קנין יאוש ג"כ,

כיון דאין כאן גם מעשה גזילה ואבידה כלל, שכלא זה לא

שייך ענין יאוש כלל, אבל עכ"פ הא מיהא דעיקר הדין

הנאמר בקרקע הוא דאינה נגולה, ולא חל בה קנין גזילה,

וזה ממילא מלד הסברא, דכיון דלית בה קנין גזילה, ממילא

דאין בה גם מעשה גזילה ואבידה, וא"כ בעבדים דהייקש

שהוקשו לקרקעות הרי לא שייך רק על הדינים שנאמרו

בקרקעות, אבל לא במה שחלוקין הן בסברא, ועל כן ממילא

לענין

דגם היכא שאיט קינח אומה בשינוי מ"מ כל שנשחיתת
שכ לא הויא כעין שגזל ואינו יכול לומר הרש"ל, א"כ הא
סדרא קושיא הראשונים לדוכתה, דנהי דהך דינא דשינוי
קינח לא שייך בשואל שלא מדעת, כיון שלא פשה בה קנין
גזילה עי"מ לקנותה, אבל הך דינא דבעינן בהשכח גזילה
כעין שגזל, הא הוי זה דין בעיקר חיובא דגזלן, דכשאינה
כעין שגזל לא תיקיימא בה השכח בהרש"ל, ומיילא עלי'
חיוב תשלומין של גזלן, ובעיקר חיובא דגזלן הא שואל שלא
מדעת שזה בזה לנחל גוף החפץ, והדרא קושיא הראשונים
לדוכתה, ול"ט. והנראה לומר לדעת הרמב"ם, דבאמת
מייירי הכא בפחת כי האי דלא מיחשב שינוי כלל בהנשאה,
והרי היא עדיין כעין שגזל חמש, והא דפחתה מיהא משלם,
הוא משום דהרמב"ם סובר דגם בלאו הך טעמא דבעינן
בהשכח גזילה כעין שגזל, מ"מ הא מיהא ודאי, דכל מה
שנפחתה משעת גזילה עד שעת השכח, כיון דהוי חסרון
בגוף הגזילה, א"כ ממילא דחסר זאת גם בהשכחה, דהך
תקלה שיווי שחסר כעת בהגזילה הא אינו משיב כעת, והך
תקלה שיווי דינו כליחא לגזילה בעין, דחייל עי"ז חיוב
תשלומין. וראיה לזה מהא דליחא למאן דס"ל שינוי אינו
קונה, ולא בעינן בהשכח גזילה כלל כעין שגזל, אטו נימא
לדידי' בגזל כלי ונשבר או בהמה ומהה שיוכל לפטור
עלמו בהשברים או בהגזילה לחוד, ודאי ללא, אלא ודאי
דנהי דלא בעינן כעין שגזל, מ"מ אכתי מיחסרא השכח על
הך תקלה שנפחתה משעת גזילה עד שעת השכח, ונריך
להשלים דמי הפחת, והך דינא דבעינן שגזל הוא רק לענין
שאינו יכול לומר בהנשאר הרש"ל ומתחייב בכולו בתשלומין,
אבל דמי הפחת באמת משלם גם בלאו טעמא דבעינן
כעין שגזל וטעמא דשינוי קונה. ולפי"ז הא ניחא הא דבתוקף
ספינתו של חבירו משלם פחתה, ואינו נפטור בהרש"ל, ואף
דבע"כ הא מייירי בפחת כי האי דלא חשיב שינוי מעשה,
ומשום עוד כעין שגזל, מדלא משלם דמי כל הספינה, ומ"מ
פחתה מיהא משלם, דכיון דמ"מ הפחת הוא ניכר ומשום
החך ניכר בהגזילה, א"כ ממילא דין פחת זה כליחא לנגבה
וגזילה בעין, ומיילא עלי' חיוב תשלומין על שיווי הפחת,
ועי"כ משלם פחתה.

פי"ט הל"א הנחל קרקע מחבירו וכו' אבל אם נשחיתה

מאל"י כגון ששטפה נהר או נשרפה באש

שירדה מן השמים אומר לו הרי שלך לפניך שהקרקע בחוקת

בעליה קיימת ואין אחריות הפסדה עליו אלא"כ הפסיד בידו

מה שאין הדין כן במטלטלין או בעבדים כמו שבארנו

פ"ל, ובהשנות ז"ל אי"א תימה הוא זה שהוא לא ביאר כן

שהרי פשה עבדים כקרקעות לענין גזילה [ר"ל שפסק לפיל

כפ"ג שגם עבדים אינן נגולים] שהרי הזקינא אומר לו הרי

שלך לפניך [ר"ל וקשה דאיך פסק הכא דעבדים נגולים]

מיהו ה"מ לענין כחוסה אפי"ג דלא הדרא גזילה מיהא

בעינה איתא ואומר לו הרי שלך לפניך אבל מ"מ נגולים

הם ונקנים ביאוש דכתיב וישב ממנו שבי ואחריון העבד

שנשכח ופדאוהו לשם בן חורין אחר יאוש לא ישמעבד

לא לראשון ולא לשני אלמא לאו כקרקע דמי דהא קני

נפשי' ביאוש הילכך בשמת העבד או נשרף משלם את דמיו

שהרי משמת אין שלו לפניו וכשמת לנגזל מת עכ"ל, ועיין

במ"מ שחולק על הראב"ד וס"ל דגם כנאכדו לגמרי אחריון

ג"כ דעבדים אינן נגולים ופטור מאחריותו, והך או בעבדים

שהזכר ברמב"ם כתב עי"ז המ"מ דהוא ט"ס עיי"ש. והנה

לכאורה דברי הראב"ד תמוהים, דאיזה חילוק יש בין נאכדו

לגמרי לנאכדו מקלמס עי"י הכחשה, וגם זה שהביא מיאוש

דאלמא דעבדים לאו כקרקע דמי ג"כ ל"ט, והא כיון

דליהקשו להדדי לריבין להיות שוין בדיניהם בכל, ועיין

לפנין שאין נגזלים נופס ושיחול כהן קנין גזילה ילפינן להו מקרקעות דדינא דאינא נגזלים, משא"כ כזה דלית כזה מעשה גזילה ואבידה, דהוא מלך הסברא, כזה לא שייך כלל למילף עבדים מקרקעות, ושפיר אית בפבדים מעשה גזילה ואבידה, ולהכי מופיל כזה יאוש.

והנה ברמב"ם פ"א מהל' גזילה הל"א ז"ל כל הגזול את חבירו שזה פרוטה עובר בל"ת שנאמר לא תגזול ואין לוקין על לאו זה שהרי הכתוב נחקו לעשה שאם גזל חייב להחזיר שנאמר והשיב את הגזלה אשר גזל זו מלות עשה ואפילו שרף הגזילה אינו לוקה שהרי הוא חייב לשלם דמיה וכל לאו שניתן לתשלומין אין לוקין עליו עכ"ל, הרי דמחלק הרמב"ם, דבאיתא לגזילה אינו לוקה משום דהוי לאו הניתק לפשה ובליחא לגזילה לא לקי משום דהוי לאו שניתן לתשלומין, דמבואר כזה דס"ל דתרי חיובי בפ"ט נינהו, חיוב השבת עלם הגזילה, דהוא מקרא דוהשיב את הגזלה, וחיוב תשלומין משלו, דהוא כשאין הגזילה קיימת, והוא מקרא דושלם, [וכמבואר כן להדיא בספרא פ' ויקרא עיי"ש], ומקור הדברים הוא מהסוגיא דמכות דף ס"ז דפריך שם הגמ' ותו ליכא והאיכא גזל דרחמנא אחר לא תגזול והשיב את הגזלה וכו' ומשכחת לה בקיימו ולא קיימו וביטלו ולא ביטלו, התם כיון דחייב בתשלומין אין לוקה ומשלם, הרי להדיא דאית בגזילה גם דין חיוב תשלומין, ולפ"ז נראה לומר, דהראב"ד ס"ל דבעבדים דאינן נגזלים, מ"מ כיון דחזינן דאית כזה דין מעשה גזילה, וכדחזינן דמופלת כזה הגזילה לחול כזה דין יאוש, ובפ"כ דדין גזילה שלהם מחלק, דגופא אינו נגזל, ומעשה גזילה מ"מ איתעביד כזה, וא"כ ממילא גם דינא דחייבוס מחלק, וכל דיני הגזילה דאיתנהו בעלם הגזילה, דהם מדין השבה, איחטוט עבדים מינייהו, ומשום דלא חייל על גופא דין גזילה, אבל חיוב תשלומין שפיר אית כזה, ומשום דעל מעשה גזילה בלחוד ג"כ מתחייב הוא בתשלומין, ועל כן כשאיתנהו לעבדים אלא דנשתנו כזה שפיר אומר לו הרי שלך לפניך, ולא בעינן כזה כאשר גזל, ואין השינוי קונה כהן, כיון דהן גופן אינן נגזלים, משא"כ כשמתו ואינא עוד בטולם שפיר חייב בתשלומין משום מעשה גזילה דאיתעביד כזה, וגם דכיון דאמרין דהא דעבדים אינן נגזלים היינו דגופן אינו נגזל אבל מ"מ מעשה גזילה מיהא איתעביד כזה, א"כ ממילא דיש לחלק גם בחיוב תשלומין גופי' ובמעשה גזילה עצמה ולומר, דהיכא דאיתנהו לעבדים בעין אז שפיר אמרין דהואיל וגופא אינו נגזל ע"כ ממילא לא חלה המעשה גזילה ומיבואר דידה כלל, כיון דהרי הן ברשות בעליהם בכל מקום שהן, משא"כ בליתנייהו בעין אז חיילא המעשה גזילה ומתחייב ע"ז בתשלומין, וזהו דתלי הראב"ד הכא חיוב תשלומין בדין יאוש, כיון דמדין יאוש הרי חזינן דאע"ג דאין בגופא חלות דין גזילה מ"מ איתעביד כזה מעשה גזילה, וע"ז הוא דחייב בתשלומין כשאין הגזילה קיימת, וכש"נ.

והנה בפ"א מהל' גניבה הל"ט כתב הרמב"ם ז"ל העבד שגנב פטור מן הכפל ובעליו פטורין שאין אדם חייב על נזקי עבדיו אפי"פ שהן ממונו מפני שיש בהם דעת ואינו יכול לשמרן שאם יכפיסנו רבו ילך וידליק גדיש באלף דינר וכיוצא בזה משאר נזקין עכ"ל, והוא מתני' במס' ידים והובאה בסוגיא דריש ב"ק, אלא דקשה דשם הא מיירי לפנין עבדו ואמתו א"כ חייב בנזקיהו, דשם הוי דינא דכל שהוא ממונו שמירתו עליו וחייב בנזקיו, וזהו דבאה המשנה להשמיענו דהואיל ועבדו ואמתו הויין בני דעה ע"כ אין שמירתן עליו, אבל למה הביא זאת הרמב"ם לגבי גנבה, דחייבה הוא רק מתמת עצמו, ואשר גם א"כ הוי הבטלים מתחייבים בשמירת עבדו ואמתו הרי ג"כ לא שייך זאת לחיובא דגנבה וגזילה, ול"ע למה שינה הרמב"ם משנה זו

והביאה בדין גנבה, ואשר נראה מוכרח בדעת הרמב"ם, דס"ל דבגריג חיונן חלוק, דנהי דדין השבה הוא חיוב דרמיא אבעלים לכד, ולא שייך כזה כלל דין שמירתן עליך, אבל מ"מ חיוב תשלומין שבהן, כיון דהוא גם מדין חיוב שפיר יש לחייבן גם מדין שמירתן עליך, והא דמיסטר בעבד ואמת הוא רק משום טעמא דבני דעה נינהו ואין שמירתן על הבטלים, ולפ"ז גם נוק גנבה וגזילה ג"כ איכלל בהך מתני' דידים, וזהו דקבעה הרמב"ם בדין גנבה ולא בדין נזקין כדי להשמיענו זה גופא דגם בגנבה וגזילה אית כזה דין נזקין, עכ"ס מלאנו, דגם בלא חיובא דהשבה שאל ע"י קנינא דגזילה, איכא עוד חיוב תשלומין בגזילה מה דמעשה הגזילה עצמה מחייבתו בתשלומין, וכדחזינן דמתחייב גם על גנבת ממונו מדין שמירתן עליך, דהוא רק משום מעשה הגנבה וההיזק לחוד, ולפ"ז שפיר נוכל לומר בדעת הראב"ד כמש"כ, דבעבדים נהי דאינן נגזלים, מ"מ שפיר מתחייב בתשלומין, משום דמעשה גזילה מ"מ איתעביד בעבדים, וקרקע שאני משום דבלא קנין ודין גזילה בנוסה לא שייך כזה כלל מעשה גזילה, וזהו שכתב הראב"ד דעבדים אינן כקרקע, וכש"נ.

הלכות חובל ומזיק

פ"ז הל"ד וכן העושה מלאכה בפרת חטאת ובמי חטאת במזיד חייב לשלם בשוגג פטור עכ"ל, ובהשגת שם ז"ל שאפילו עשה מעשה בגופן למ"ד היזק שאינו ניכר לא שמי' היזק פטור מדיני אדם אפילו במזיד וק"ל כות"י וטעמא דמילתא משום דאין מתכוין להיזק אלא להנאתו הוא מתכוין ומשום הכי לא קנסו בו מיד עכ"ל, ובמ"מ שם הביא סוגיא הגמ' בגיטין דף נ"ג דפריך למ"ד היזק שאינו ניכר שמי' היזק מהא דתניא העושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואי שמי' היזק בדיני אדם נמי ליחייב, והלא מבואר בסוגיא שם דבשוגג גם למ"ד שמי' היזק מ"מ פטור כדי שילך ויודישו, ובפ"כ דקאי על מזיד, ומ"מ למ"ד לא שמי' היזק ניחא הא דפטור מדיני אדם, הרי להדיא דלמ"ד לא שמי' היזק פטור בעושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת גם במזיד, ואפ"כ דבכל היזק שאינו ניכר מזיד חייב אף למ"ד לא שמי' היזק משום קנסא, ע"ז תירך הראב"ד דהכא שאני דכיון דמתכוין להנאה עלמא ליכא קנסא, וקשה על הרמב"ם שפסק דבמזיד חייב, והרי ק"ל דלא שמי' היזק, ולריך להיות פטור בעושה מלאכה גם במזיד.

ויראה לומר כזה, דהנה הא דמחלקינן בין שוגג למזיד, דבמזיד חייב בין למ"ד שמי' היזק ובין למ"ד לא שמי' היזק ובשוגג פטור לכר"ט, כ"ז הוא רק במזיק, אבל בגזן א"כ יכול לומר הרי שלך לפניך הרי מבואר שם בסוגיא בגזל חמץ ועבר עליו הפסח דלמ"ד שמי' היזק אינו יכול לומר הרי שלך לפניך ולמ"ד דלא שמי' היזק יכול לומר הרי שלך לפניך, והתם ליכא חילוקא בין שוגג למזיד, דהרי גם היכא דהנוק ב"ה ממילא ג"כ איכא חילוקא דא"כ שמי' היזק אינו יכול לומר הרי שלך לפניך ולמ"ד לא שמי' היזק יכול לומר הרש"ל, וגבי עושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת הרי הוא חייב משני טעמים, חדא משום מזיק, דפסל לפרת החטאת או להמי חטאת, ועוד משום גזלן, דעושה מלאכה הא הוי שואל שלא מדעת דחייב גם משום גזלן, ולפ"ז הרי ניחא הסוגיא בפשיטות, דבאמת ניחא דגם עושה מלאכה דינו כמו כל מזיק דבשוגג פטור במזיד חייב, אכן כ"ז הוא לפנין חיובו משום מזיק, אבל אכתי לריך להיות חייב משום גזלן גם בשוגג, וע"כ זהו דפריך הגמ', דכשלא למ"ד היזק שאינו ניכר לא שמי' היזק